

**CENTRUM SZKOLENIA POLICJI
W LEGIONOWIE**

KA

**MATERIAŁY POMOCNICZE
do kursów specjalistycznych**

Jakub Bednarz ▪ Michał Wawryn ▪ Daniel Golicki

**KARABINEK AUTOMATYCZNY KBK AK
W POLSKIEJ POLICJI**

Legionowo 2020

CENTRUM SZKOLENIA POLICJI

KA

MATERIAŁY POMOCNICZE
do kursów specjalistycznych

Jakub Bednarz ■ Michał Wawryn ■ Daniel Golicki

KARABINEK AUTOMATYCZNY KBK AK
W POLSKIEJ POLICJI

Legionowo 2020

Kierownik projektu:

mł. insp. Grzegorz Winnicki

Kierownik Zakładu Interwencji Policyjnych

Zdjęcia

Zdjęcia 1–6 – zbiory CSP.

Zdjęcia 7–29 – Grzegorz Winnicki.

Zdjęcia 30–39 – Robert Karyś.

Zdjęcie 40 – *Poradnik dla słuchacza kursu specjalistycznego w zakresie szkolenia strzeleckiego z wykorzystaniem karabinka automatycznego*, Szkoła Policji w Katowicach, Katowice 2018.

Materiały pomocnicze do kursu specjalistycznego w zakresie szkolenia strzeleckiego z wykorzystaniem karabinka automatycznego, wprowadzonego decyzją nr 72 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 marca 2016 r. (Dz. Urz. KGP poz. 11).

© Copyright by Centrum Szkolenia Policji
Legionowo 2020

Wydawca wyraża zgodę na zwielokrotnianie i rozpowszechnianie publikacji przez jednostki organizacyjne Policji do użytku służbowego.

ISBN 978-83-62455-83-6

Opracowanie graficzne, korekta, skład komputerowy oraz druk:

Wydział Wydawnictw i Poligrafii

Centrum Szkolenia Policji w Legionowie

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
1. Zarys historyczny	7
1.1. Historia KBK AK	7
1.2. Amunicja	9
2. KBK AK w polskiej Policji	11
2.1. ŚPB na bazie KBK AK	11
2.2. Przeznaczenie KBK AK w Policji	14
2.3. Szkolenie strzeleckie z wykorzystaniem KBK AK w Policji	14
3. Obsługa broni KBK AK	15
3.1. Podstawowe elementy i budowa KBK AK	15
3.2. Konserwacja KBK AK	19
Bibliografia	23

WSTĘP

Karabinek (KBK) automat Kałasznikowa (AK) to jeden z najbardziej znanych rodzajów broni palnej na świecie. Jest on wykorzystywany nie tylko przez służby mundurowe, ale również cieszy się niezwykle popularnością wśród entuzjastów strzelectwa. Wyodróżniamy 3 podstawowe rodzaje karabinka:

- 1) AK – automat Kałasznikowa ze stałą kolbą,
- 2) AKM – automat Kałasznikowa modernizowany ze stałą kolbą,
- 3) AKMS – automat Kałasznikowa modernizowany ze składaną kolbą.

O trwałości i niezawodności działania karabinka KBK AK może świadczyć to, iż jego konstrukcja posłużyła jako swego rodzaju matryca do opracowania wielu innych karabinków automatycznych.

Zamierzeniem autorów jest przedstawienie budowy tej wciąż popularnej broni, jej danych taktyczno-technicznych i sposobów konserwacji, co jest niezbędne do jej prawidłowej obsługi. Publikacja zawiera także informacje związane z historią powstania karabinka, jego przeznaczeniem w Policji oraz wiadomości dotyczące innych środków przymusu bezpośredniego powstałych na podstawie jego konstrukcji. Informacje zawarte w niniejszym opracowaniu pozwolą użytkownikom karabinków automatycznych KBK AK na bezpieczną i sprawną obsługę tej broni, jednocześnie wzbogacając w przystępny sposób ich wiedzę na temat stosowanej do niej amunicji.

Publikacja jest przeznaczona przede wszystkim dla tych policjantów, którzy wykorzystują karabinek w służbie, a więc powinni znać jego podstawową budowę, obsługę oraz dane taktyczno-techniczne.

Autorzy

1.

Zarys historyczny

1.1. Historia KBK AK

Rosjanie poznali wartość zmasowanego ognia podczas II wojny światowej, więc natychmiast po jej zakończeniu podjęli próby skonstruowania i produkcji broni automatycznej przeznaczonej dla piechoty. Konstrukcja ta miała być mocniejsza, technicznie zaawansowana, strzelająca celniej i na większą odległość niż pistolety maszynowe. Opierała się zwłaszcza na niemieckim MP 44 i nie można wykluczyć, że sowieccy inżynierowie korzystali z pomocy wziętych do niewoli niemieckich konstruktorów broni. Rezultatem ich pracy miał być jeden z najlepszych karabinków automatycznych na świecie¹.

Na światowym rynku zbrojeniowym prężnie działa m.in. firma Interarms z angielskiego Manchesteru, która zajmuje się przede wszystkim licencjonowaną produkcją oraz dostawami broni. Jej główne hasło w świecie marketingu to „Cztery Asy”. Cztery asy to nic innego jak cztery niezawodne i uznane w świecie jednostki broni. Pierwszą jest 7.62 karabinek Kałasznikowa. Następne to austriacki karabin 5.56 Steyr AUG, amerykański 5.56 mm M16 Colt oraz belgijski 7.62 karabin FN Fal. Jest to zbiór broni, który można śmiało określić mianem doborowego, a pierwsze miejsce karabinka KBK AK na liście czterech asów nie jest przypadkiem.

Już na początku 1944 r. Związek Radziecki rozpoczął prace nad karabinkiem samoczynnym na nabój pośredni. Pierwsze dwa wzory karabinka skonstruował i zaprezentował A.I. Sudajew. Jego karabinek działał na zasadzie swobodnego zamka. Równoległe do Sudajewa prace prowadzili także inni konstruktorzy radzieccy, a jednym z nich był Michaił Timofiejewicz Kałasznikow². Zaprojektowany przez niego karabinek na amunicję pośrednią w 1946 r. przeszedł testy poligonowe i stał się podstawą, jak się później okazało, do opracowania jednej z najbardziej niezawodnych jednostek broni. W 1949 r. karabinek wszedł do uzbrojenia pod nazwą 7.62 karabinek samoczynny Kałasznikowa. Rosyjska oryginalna nazwa to „Awtomat Kałasznikowa”, stąd jego popularne określenie – AK.

Działanie karabinka opiera się na zasadzie odprowadzenia części gazów prochowych z przewodu lufy do komory gazowej z tłokiem i wykorzystania energii tych gazów do uruchomienia głównych mechanizmów broni. Ryglowanie broni odbywa się poprzez przekręcanie

¹ F. Myatt, *Współczesna broń strzelecka*, wyd. Espadon Sp. z o.o., Warszawa 1992, s. 158.

² S. Kochanowski, *Broń strzelecka lat osiemdziesiątych*, Wydawnictwo Min. Obrony, Warszawa 1985, s. 141.

zamka w prawą stronę. Do zasilania wykorzystuje się wymienne magazynki łukowe mieszczące 30 naboju. Mechanizm uderzeniowo-spustowy jest typu kurkowego z kurkiem obrotowym, napędzany sprężyną uderzeniową. Przełącznik rodzaju ognia pozwala na strzelanie ogniem pojedynczym oraz ciągłym. Zasadniczym ogniem, który prowadzi się z karabinka, jest ogień ciągły. Prowadzi się go krótkimi (do 5 strzałów), długimi (do 10 strzałów) seriami i bez przerwy. Zasilanie nabojami podczas strzelania odbywa się z magazynka łukowego o pojemności 30 naboju. Najskuteczniejszy ogień z karabinka osiąga się na odległościach do 400 metrów³. Przełącznik rodzaju ognia pełni jednocześnie funkcję bezpiecznika zapobiegającego przypadkowemu strzałowi. Karabinek występuje w dwóch odmianach: z kolbą drewnianą oraz z metalową – z możliwością złożenia. Podstawowa wersja była wyposażona właśnie w kolbę drewnianą, model z kolbą składaną był przeznaczony dla wojsk specjalnych, w tym powietrznodesantowych.

Porównując AK z pistoletami maszynowymi o podobnych wymiarach i masie, należy podkreślić, że AK ma dwa razy większą donośność strzału bezwzględnego, większą zdolność rażenia celów żywych i lekkich pancerzy oraz znacznie większą celność przy ogniu pojedynczym. Wynika to z różnic przy działaniu mechanizmu broni podczas strzału. W pistolecie maszynowym po naciśnięciu spustu mamy do czynienia z ruchem masywnego zamka, który uderzając w lufę, może zmienić jej kąt położenia. Natomiast w karabinku w chwili oddawania strzału zamek pozostaje nieruchomy, gdyż jest zaryglowany, ruch wykonuje jedynie kurek.

W 1959 r. do uzbrojenia wprowadzono AKM, czyli karabinek zmodernizowany, różniący się od poprzednika (AK) kilkoma ulepszeniami. Uproszczone kształty geometryczne niektórych elementów, np. komory zamkowej, pokrywy komory zamkowej i magazynka, głównie przez wprowadzenie tłoczenia, a nie jak poprzednio – skrawania. Magazynki były wykonywane z blachy stalowej, następnie ze stopu lekkiego, a później – z tworzywa sztucznego. Mechanizm spustowo-uderzeniowy został wzbogacony o urządzenie opóźniające ruch kurka do przodu, dzięki czemu uzyskano lepsze skupienie pocisków na tarczy przy ogniu seryjnym. Zmieniono również bagnet na bagnet-nóż, który razem z pochwą tworzy nożyce do cięcia drutu, w tym również przewodów elektrycznych pod napięciem. Przeniesiono uderzenie suwadła z prawej strony na lewą, co polepszyło stateczność karabinka w płaszczyźnie poziomej. Nastawy celownika zwiększono z 800 m do 1000 m. Generalnie – współdziałanie części, rozkładanie i obsługa broni jest taka sama jak w AK, jednak zmniejszono wagę tego karabinka o 0,6 kg⁴.

W miarę upływu lat rola i znaczenie karabinka Kałasznikowa stale rosły. Był on podstawowym uzbrojeniem indywidualnym we wszystkich krajach Układu Warszawskiego, z wyjątkiem Czechosłowacji. Używany był – i nadal jeszcze jest – w wielu armiach na świecie: w Chinach, Korei Północnej, Egipcie, Syrii, Finlandii i innych. Uważa się, że liczba wyprodukowanych karabinków sięga nawet 20 milionów.

³ Ministerstwo Obrony Narodowej – Departament Uzbrojenia, *7,62 mm karabinek AKM – opis i użytkowanie, sposoby i zasady strzelania*, Wyd. Min. Obrony Narodowej, s. 7.

⁴ S. Kochanowski, *Broń strzelecka lat osiemdziesiątych*, Warszawa 1985, s. 142–143.

1.2. Amunicja

Nabój kalibru 7,62 x 39 mm to bardzo dobrze znany radziecki nabój pośredni wz. 1943. Jeszcze przed II wojną światową Rosjanie pracowali nad amunicją tego typu, a pojawienie się niemieckiego naboju 7,92 Kurz było impulsem do wznowienia w 1943 r. prac w tym kierunku i konstruowania radzieckiego odpowiednika. Opracowanie broni do nowego naboju kalibru 7,62 zlecono najwybitniejszemu wówczas radziekiemu konstruktorowi broni strzeleckiej – Simonowi, który w krótkim czasie przedstawił karabinek SKS (SKS – samozaradnyj karabin Simonowa). W 1943 r. broń sprawdzono w warunkach bojowych i po usunięciu drobnych usterek stała się ona elementem wyposażenia armii radzieckiej. Do amunicji 7,62 x 39 mm prototyp skonstruował również Kałasznikow. Właśnie dzięki jego konstrukcji nabój wz. 1943 jest dziś znany na całym świecie.

Standardowy rosyjski pocisk zwykły naboju 7,62 x 39 mm ma masę 7,97 g i składa się z bimetalowego płaszczka o zarysie ostrołukowym, koszuli ołowianej i rdzenia stalowego. Pociski produkowane w innych krajach mogą różnić się od niego kształtem i mieć rdzeń ołowiany, zachowując przy tym masę pocisku rosyjskiego. Nabój występuje z następującymi rodzajami pocisków: zwykłym, smugowym, przeciwpancerno-zapalającym i zapalającym. Łuski naboju są wykonywane ze stali i lakierowane, chociaż spotyka się – zwłaszcza poza Rosją – również łuski mosiężne i bimetalowe.

Powszechność broni radzieckiej na całym świecie spowodowała, że amunicja ta jest wytwarzana nie tylko w państwach byłego Układu Warszawskiego, ale również w krajach zachodnich⁵.

Dane naboju 7,62 x 39 mm:

- 1) długość naboju: 55,80 mm;
- 2) długość łuski: 36,65 mm;
- 3) średnica dna łuski: 11,30 mm;
- 4) masa pocisku: 7,97 g;
- 5) prędkość początkowa pocisku: 710 m/s;
- 6) energia początkowa pocisku: 2010 J;
- 7) prędkość pocisku na 300 m: 471 m/s;
- 8) energia pocisku na 300 m: 884 J.

Nabój bojowy 7,62 x 39 mm wz. 43 składa się z czterech podstawowych elementów – pocisku, łuski, ładunku prochowego oraz spłonki. Naboje wzoru 43 są produkowane z pociskami zwykłymi oraz pociskami specjalnego przeznaczenia. Na potrzeby wojskowe wytwarza się pociski smugowe oraz przeciwpancerno-zapalające. Części przednie pocisków są pomalowane na kolorowo⁶.

⁵ I.V. Hogg, *Sprzęt wojskowy XXI wieku, amunicja strzelecka, artyleryjska i granaty*, Wyd. Bellona, Warszawa 2001, s. 23–24.

⁶ Ministerstwo Obrony Narodowej – Departament uzbrojenia, *7,62 mm karabinek AKM – opis i użytkowanie, sposoby i zasady strzelania*, s. 26.

Fot. 1. Amunicja do AKMS 7,62 x 39 mm wz. 43.

Pocisk zwykły jest przeznaczony do rażenia odkrytej siły żywej oraz siły żywej znajdującej się za przeszkodą przebijałną pociskami. Przykładowa przebijałność: pancerz 7 mm – przebijany z odległości 300 m, hełm stalowy – przebijany z odległości 1000 m, 80 cm ubitego śniegu – przebi-

jane z odległości 500 m, 30 cm piasku – przebijane z odległości 500 m, 25 cm desek – przebijane z odległości 500 m, 15-centymetrowy mur – przebijany z odległości 100 m⁷. Pocisk zwykły składa się ze stalowego płaszczka pokrytego tombakiem, stalowego rdzenia znajdującego się wewnątrz i koszulki ołowianej – między płaszczem a rdzeniem.

Pocisk smugowy jest przeznaczony do rażenia siły żywej nieprzyjaciela. Podczas lotu w powietrzu w odległościach strzelania do 800 m pozostawia świecący ślad, co pozwala na naniesienie korekty ognia oraz wskazywanie celów. W części przedniej płaszczka pocisku smugowego znajduje się rdzeń, a w części tylnej – kielich z wprasowaną masą smugową i zapłonową. W czasie strzału płomień ładunku prochowego zapala masę smugową, która podczas lotu pocisku pozostawia jasny, świecący ślad, dobrze widoczny zarówno w dzień, jak i w nocy. Część przednia pocisku zabarwiona jest na kolor zielony.

Pocisk przeciwpancerno-zapalający jest przeznaczony do zapalania materiałów pędnych i rażenia siły żywej nieprzyjaciela znajdującego się za zasłonami przeciwpancernymi na odległości do 300 m. Składa się z płaszczka z tombakową końcówką rdzenia stalowego, koszulki ołowianej, ołowianego dna oraz masy zapalającej.

W momencie uderzenia pocisku o pancerz masa zapalająca zapala się, płomień przedostaje się otworem przebitym przez rdzeń pocisku w pancerzu, powodując tym samym zapłon. Przednia część pocisku jest zabarwiona na kolor czarny z czerwonym paskiem.

Łuska służy do połączenia wszystkich części naboju, ochrony ładunku prochowego przed wpływami zewnętrznymi i przepływem gazów prochowych w kierunku zamka. Składa się z kadłuba, wewnątrz którego jest umieszczony ładunek prochowy, szyjki do umocowania pocisku i dna. Z zewnątrz – w części dolnej – łuska ma kryzę do zaczepu wyciągu. W dnie łuski znajduje się gniazdo do spłonki, kowadełko i dwa otwory zapłonowe.

Ładunek prochowy służy do nadania pociskowi ruchu postępowego, jest to ładunek z piroksyliny.

Spłonka służy do zapalenia ładunku prochowego, składa się z miseczki mosiężnej z wprasowaną w nią masą zapłonową i krążka cynfolii, który przykrywa masę zapłonową⁸.

⁷ Tamże, s. 129.

⁸ Tamże, s. 29.

2.

KBK AK w polskiej Policji

2.1. ŚPB na bazie KBK AK

W roku 1978 do uzbrojenia Milicji Obywatelskiej została wprowadzona ręczna wyrzutnia granatów łzawiących (RWGŁ-3). Wcześniejszy model RWGŁ-1 został wycofany ze względu na duże koszty produkcji, natomiast RWGŁ-2 okazał się niepraktyczny, gdyż miał niską szybkostrzelność oraz zbyt duży odrzut. Trzecia generacja RWGŁ, której budowa została oparta na konstrukcji karabinka automatycznego AKMS, znajduje się do dziś w wyposażeniu polskiej Policji. Wykorzystano zamek, pokrywę komory zamkowej oraz niektóre części mechanizmu spustowego tego karabinka. Naboje są podawane z 10-nabojowego magazynka⁹. Broń ta służy do rozpraszania agresywnego tłumu za pomocą granatów łzawiących UGŁ-200. Jest to broń powtarzalna, co oznacza, że po przeładowaniu można oddać tylko jeden strzał.

Karabinek AKMS jest bronią samopowtarzalną i samoczynną, dzięki temu, że część gazów prochowych jest odprowadzana przez skośny przewód komory gazowej i cofa tłok gazowy wraz z zamkiem, w wyniku czego dochodzi do przeładowania broni. RWGŁ został pozbawiony tłoka gazowego, co spowodowało, że cała energia z gazów prochowych jest wykorzystana do wystrzelenia oraz odpalenia naboju UGŁ-200. W celu oddania kolejnego strzału strzelec musi sam przeładować broń. Aby wystrzelić granat łzawiący, należy najpierw podpiąć magazynek, przeładować broń i zabezpieczyć, a następnie załadować granat stroną zapalnika do nasady. W momencie oddawania strzału RWGŁ musi być uniesiony do góry pod kątem około 40° i należy tak celować, aby granat łzawiący spadł przed agresywnym tłumem lub obok niego. Podczas oddawania strzału trzeba również uwzględnić warunki atmosferyczne, a w szczególności kierunek wiatru¹⁰.

Dane taktyczno-techniczne:

- 1) kaliber – 7.62 mm;
- 2) amunicja – 7,62 mm wz. 43 (ślepa);
- 3) magazynek – 10 szt.;
- 4) szybkostrzelność – 10 strz./min.;
- 5) donośność granatu – około 100 m;
- 6) waga – 2,5 kg.

⁹ A. Ciepłiński, R. Woźniak, *Encyklopedia współczesnej broni palnej (od połowy XIX wieku)*, Wydawnictwo WiS, Warszawa 1994, s. 196.

¹⁰ M. Kaszczyk, *Szkolenie strzeleckie*, <https://docplayer.pl/54035892-Modul-5-i-reczna-wyrzutnia-granatow-lzawiacych-rwgl-3.html> [dostęp: 13.07.2020 r.].

Ręczna wyrzutnia granatów łzawiących – 3

Fot. 2. Ręczna wyrzutnia granatów łzawiących – 3.

wobec osób agresywnych w celu ich częściowego unieruchomienia. Do miotania siatki obezwładniającej używa się amunicji UNM (uniwersalnych naboju miotających), która ma zwiększony ładunek prochowy, a co za tym idzie – większą energię gazów prochowych, niezbędną do prawidłowego rozłożenia siatki.

W celu oddania strzału z siatkowego zestawu obezwładniającego należy broń trzymać przy biodrze pod takim kątem, aby kielich z siatką był skierowany w okolice klatki piersiowej osoby, wobec której jest używany zestaw. Przy oddawaniu strzału należy również pamiętać o tym, aby odległość od celu nie była mniejsza niż 2 metry i nie większa niż 8 metrów. Zbyt mała odległość od celu może spowodować, że siatka nie rozłoży się w prawidłowy sposób, natomiast zbyt duża odległość może spowodować, że siatka nie doleci do celu¹².

Ręczna wyrzutnia granatów łzawiących – 3 z nasadką siatkowego zestawu obezwładniającego – 84

Fot. 3. Ręczna wyrzutnia granatów łzawiących – 3 z nasadką siatkowego zestawu obezwładniającego – 84.

Fot. 4. Amunicja do RWGŁ:
– 7,62 mm wz. 43 (ślepa)
– z nasadką SZO – 84 7,62 mm wz. 43 UNM.

¹¹ A. Ciepliński, R. Woźniak, *Encyklopedia współczesnej broni palnej (od połowy XIX wieku)*, s. 196.

¹² <http://www.cossw.pl/file/redir.php?id=5840> (dostęp 8.04.2019 r.)

Dane taktyczno-techniczne:

- 1) masa nasadki załadowanej – 2,8 kg;
- 2) masa pakietu siatkowego – 0,62 kg;
- 3) średnica siatki – 4 m;
- 4) wytrzymałość siatki – 150 N;
- 5) amunicja do miotania – 7,62 mm wz. 43 UNM (uniwersalne naboje miotające);
- 6) donośność siatki – 8 metrów.

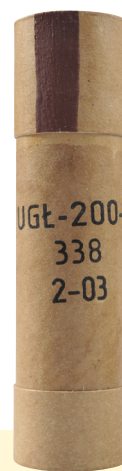
Części naboju „ślepego” – łuska stalowa, spłonka piorunianowa typu „berdan” oraz prochowy ładunek miotający – 0,87 g, masa naboju – około 9,7 g, długość naboju – 47,7 mm. Huk wystrzału jest porównywalny z hukiem naboju bojowego.

Granaty chemiczne – UGŁ 200/1 (uniwersalny granat łzawiący)

Granat poprzez działanie lakrymujące (łzawiące) ma zastosowanie do celów specjalnych, tj. wypierania, rozpraszania zbiegowisk, manifestacji i innych wystąpień o charakterze chuligańskim. Działanie granatu polega na wydzielaniu gazu dymno-łzawiącego i opiera się na wykorzystaniu drażniących właściwości cząsteczek chloroacetofenonu, który jest składnikiem obłoku dymnego, na błony śluzowe człowieka. Granat UGŁ 200/1 może być wyrzucany ręcznie lub wystrzelony ze specjalnych wyrzutni (automatycznej wyrzutni gazów łzawiących – AWGŁ, ręcznej wyrzutni gazów łzawiących – RWGŁ).

Dane taktyczno-techniczne:

- 1) masa granatu: ok. 315 g;
- 2) masa mieszaniny dymno-łzawiącej: 200 +- 5 g;
- 3) lakrymator – chloroacetofenon (CAS # 532-27-4);
- 4) średnica granatu bez pokrywek – 50,8 +-5mm;
- 5) długość granatu – 185+-5 mm;
- 6) czas opóźnienia dymienia – 3–6 s;
- 7) czas dymienia – 7 s;
- 8) korpus granatu – kartonowy.

Fot. 6. Granat łzawiący UGŁ-200.

Pakowanie – 3 sztuki w woreczkach polietylenowych zamykanych przez zgrzewanie. Pakiety granatów wkłada się do skrzyń drewnianych stanowiących opakowanie transportowe.

Przechowywanie i transport – granaty należy przechowywać w suchych, przewiewnych magazynach w temperaturze nie wyższej niż 25°C. Niedopuszczalne jest magazynowanie granatów w atmosferze zanieczyszczonej oparami kwasów, alkalii i rozpuszczalników organicznych. Przewóz powinien odbywać się zgodnie z warunkami transportu drogowego, kolejowego i morskiego, określonymi odpowiednimi przepisami.

Granat zachowuje właściwości użytkowe przez 2 lata¹³.

¹³ Amunicja i usługa elaboracji, www.NITROCHEM.com.pl, produkty/amunicja_usługa_elaboracji/granaty_chemiczne [dostęp: 10.04.2019 r.].

2.2. Przeznaczenie KBK AK w Policji

W latach dziewięćdziesiątych karabinek AKMS był wykorzystywany przez patrole Policji do codziennej służby oraz jako broń wsparcia, a także przez pododdziały antyterrorystyczne. Z czasem uległo to zmianie i policjanci w patrolu posiadają przy sobie tylko broń, którą mają na stanie indywidualnym, czyli pistolet, a w pododdziałach antyterrorystycznych karabinek AK został zastąpiony innymi jednostkami broni.

Obecnie karabinek AK jest wykorzystywany głównie jako broń alarmowa, czyli w sytuacji, w której występuje wyjątkowo wysoki stan zagrożenia bezpieczeństwa osób lub mienia. Natomiast pododdziały antyterrorystyczne wykorzystują karabinek jako broń wsparcia podczas realizacji zatrzymania niebezpiecznych przestępców.

2.3. Szkolenie strzeleckie z wykorzystaniem KBK AK w Policji

Na przestrzeni lat założenia i program, zgodnie z którym kształci się policjantów rozpoczynających karierę, jak również programy nauczania kursów doskonalących umiejętności strzeleckie ewoluują, aby jak najlepiej dopasować treści programowe do wymagań stawianych przez codzienną służbę policyjną. Karabinek AK był kilkakrotnie wprowadzany do programu szkolenia zawodowego podstawowego i z niego wycofywany. Jednym z powodów rezygnacji był brak odpowiedniej liczby obiektów strzeleckich umożliwiających stosowanie amunicji wykorzystywanej do tego typu broni.

W 2016 r. w ofercie szkoleniowej polskiej Policji znalazł się kurs specjalistyczny w zakresie szkolenia strzeleckiego z wykorzystaniem karabinka automatycznego¹⁴, na który kierowani są policjanci planowani do użytkowania tego typu broni. Pod koniec tego samego roku karabinek AKMS po latach przerwy wrócił także do programu szkolenia zawodowego podstawowego¹⁵, lecz kolejna zmiana programu szkolenia zawodowego podstawowego z 2019 r.¹⁶ ponownie wyeliminowała obowiązek kształcenia nowo przyjętych policjantów w zakresie użytkowania karabinka automatycznego. Szkolenie strzeleckie z wykorzystaniem karabinka automatycznego AK jest natomiast niezmiennie w programie nauczania kursu dla instruktorów strzelań policyjnych.

¹⁴ Decyzja nr 72 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 marca 2016 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym w zakresie szkolenia strzeleckiego z wykorzystaniem karabinka automatycznego (Dz. Urz. KGP poz. 11).

¹⁵ Decyzja nr 405 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie programu szkolenia zawodowego podstawowego (Dz. Urz. KGP poz. 77 oraz z 2017 r. poz. 37 i 81).

¹⁶ Decyzja nr 168 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 maja 2019 r. w sprawie programu szkolenia zawodowego podstawowego (Dz. Urz. KGP poz. 83).

3.

Obsługa broni KBK AK

3.1. Podstawowe elementy i budowa KBK AK

Lufa – służy do nadania kierunku lotu pocisku. Wewnątrz niej znajduje się prawoskrętny gwint. Odległość między przeciwległymi polami gwintu wynosi 7,62 mm, co stanowi kaliber broni. Wlot lufy to komora nabojoowa odpowiadająca kształtem nabojom stosowanym do karabinka, czyli 7,62 x 39 mm wz. 43. Przy wylocie lufy, po jej zewnętrznych stronach, znajduje się gwint lewoskrętny, za pomocą którego można dokręcić do lufy osłabiacz podrzutu, odrzutnik bądź tłumik dźwięku. W górnej części lufy znajduje się otwór boczny, dzięki któremu jest odprowadzana część gazów prochowych służąca do przeładowania broni.

Na lufie znajdują się także:

- 1 komora gazowa wyposażona w przewód skośny służący do przekazania części gazów prochowych odprowadzanych z przewodu lufy na tłok;
- 2 podstawa muszki;
- 3 podstawa celownika;
- 4 pierścień oporowy łoża.

Fot. 7 i 8. Podstawowe elementy i budowa KBK AK.

Fot. 9 i 10.

● **Fot. 11. Komora zamkowa** – element broni służący do połączenia wszystkich części i mechanizmów karabinka oraz do zaryglowania lufy zamkiem.

● **Fot. 12 i 13. Pokrywa komory zamkowej** – jej zadaniem jest ochrona przed zabrudzeniem części i mechanizmów znajdujących się w komorze zamkowej.

● **Fot. 14 i 15. Przyrządy celownicze** – nastawne przyrządy celownicze służą do wycelowania karabinka do celów znajdujących się na różnych odległościach (od 100 do 1000 m). Przyrządy celownicze typu otwartego składają się z muszki – 1 i nastawnego celownika (szczerbiny) – 2.

● **Fot. 16. Kolba** – 1 i rękojeść karabinka – 2 ułatwiają posługiwanie się karabinkiem.

- **Fot. 17 i 18. Suwadło z tłokiem gazowym** – to element, którego zadaniem jest uruchomienie zamka i mechanizmu spustowego.

- **Fot. 19. Zamek** – część karabinka służąca do dosyłania naboju do komory naboju, zaryglowania przewodu lufy oraz wyciągnięcia łuski lub naboju z komory naboju. Za pomocą znajdującej się w nim iglicy inicjuje zjawisko strzału poprzez nakłucie spłonki.

- **Fot. 20. Mechanizm powrotny** – pod wpływem jego działania suwadło z zamkiem przesuwa się do przedniego położenia.

- **Fot. 21 i 22. Rura gazowa z nakładką** – służy do prawidłowego prowadzenia tłoka gazowego, a nakładka chroni ręce strzelającego przed wysoką temperaturą.

- Fot. 23 i 24. Mechanizm spustowy:** 1 zwalnia kurek z zaczepu kurkowego lub zaczepu spustu samoczynnego, 2 powoduje strzał za pośrednictwem iglicy, 3 służy do prowadzenia ognia ciągłego lub pojedynczego, przerywania strzelania oraz zabezpieczenia karabinka; 4 zabezpiecza przed oddaniem strzału, gdy zamek jest otwarty.

- Fot. 25 i 26. Łoże** — umożliwia trzymanie karabinka ręką wspomagającą i ochrania rękę strzelającego przed wysoką temperaturą.

- Fot. 27 i 28. Magazynek** — o pojemności 30 sztuk amunicji, pudełkowy, dwurzędowy, łukowy. Włożony do gniazda magazynka w komorze zamkowej umożliwia podanie naboju do komory naboju.

- Fot. 29. Bagnet** — służy do walki wręcz. Jest montowany przy wylocie lufy. Może być wykorzystywany jako nóż lub w połączeniu z pochwą jako nożyce do drutu.

Przybory do karabinka – służą do czyszczenia i konserwacji broni, jak również do rozkładania i składania broni. W ich skład wchodzi:

- 1) olejarka,
- 2) wycior,
- 3) przyborek, w którym znajdują się: przecieracz, szczoteczka z obsadą, klucz-wkrętak, wybijak, przetyczka, pokrywa przybornika.

3.2. Konserwacja KBK AK

Karabinek, jak każda broń palna, powinien być zawsze sprawny oraz gotowy do użycia. Taki stan osiąga się poprzez jego właściwe użytkowanie, przechowywanie oraz konserwację. Konserwacja broni to bardzo ważny element wpływający na trwałość poszczególnych elementów karabinka, a co za tym idzie – na jego użyteczność. Elementy broni, które nie są w odpowiedni sposób zabezpieczane, o wiele szybciej się zużywają lub też mogą ulec zniszczeniu.

Karabinek powinien być czyszczony:

- 1) po strzelaniu nabojami bojowymi lub ślepyimi – natychmiast po zakończeniu strzelania,
- 2) po służbie wartowniczej i po zajęciach bez strzelania – po powrocie ze służby lub zajęć,
- 3) w warunkach bojowych i na dłuższych ćwiczeniach (manewrach) – codziennie w czasie przerw w walce i w szkoleniu,
- 4) kiedy karabinek nie jest używany – nie rzadziej niż raz w tygodniu¹⁷.

Po wyczyszczeniu karabinka należy go nasmarować, aby nie dopuścić zawilgocenia jego metalowych części.

Do czyszczenia i smarowania powinno się używać:

- 1) płynu alkalicznego, którego zadaniem jest usunięcie osadu prochowego z powierzchni lufy i innych części narażonych na działanie gazów prochowych,
- 2) szmat i pakuł – do usuwania zanieczyszczeń pozostających po spalaniu ładunku prochowego,
- 3) smaru karabinowego i oleju wrzecionowego, których zadaniem jest zabezpieczenie części metalowych przed szkodliwym działaniem wilgoci,
- 4) mieszaniny smaru działowego ze smarem karabinowym, która zabezpiecza karabinek na wypadek jego dłuższego przechowywania,
- 5) nafty – do usuwania trudniejszych zanieczyszczeń,
- 6) patyczków metalowych – w celu dotarcia do trudno dostępnych miejsc.

7,62 mm karabinek AKM – opis i użytkowanie, sposoby i zasady strzelania prezentuje następującą kolejność czyszczenia i smarowania karabinka:

- 1) przygotować materiał niezbędny do czyszczenia i smarowania (wymienione powyżej);
- 2) rozłożyć karabinek (postępując zgodnie z procedurą pokazaną na zdjęciach);

¹⁷ 7,62 mm karabinek AKM – opis i użytkowanie, sposoby i zasady strzelania, s. 69.

● **Fot. 30.** Skierować broń w kierunku bezpiecznym i rozłożyć kolbę.

● **Fot. 31.** Wpiąć magazynek.

● **Fot. 32.** Odbezpieczyć karabinek.

● **Fot. 33.** Sprawdzić komorę nabojołą.

● **Fot. 34.** Wyjąć wycior.

● **Fot. 35.** Ściągnąć pokrywę komory zamkowej.

● **Fot. 36.** Wyjąć mechanizm powrotny.

● **Fot. 37.** Wyjąć suwadło z tłokiem gazowym.

Fot. 38. Wyjąć zamek z suwadła.

Fot. 39. Zdjąć rurę gazową z nakładką.

3) dokonać przeglądu przybornika;

Fot. 40. Przyborek: **1** - szczotka z obsadą, **2** - przyborek i jego pokrywa, **3** - wybijak, **4** - przecieracz, **5** - przetyczka, **6** - klucz-wkrętak.

- 4)** przeczścić przewód lufy za pomocą paków nasączonych płynem alkalicznym; pozostałości po płynie należy usunąć suchymi pakami oraz czystą szmatką;
- 5)** przeczścić komorę gazową za pomocą szmatki zamontowanej na wyciorze lub drewnianym patyczku i nasączonej płynem alkalicznym; wytrzeć do sucha i sprawdzić, czy w wyniku czyszczenia komory gazowej zabrudzenia nie dostały się do przewodu lufy; jeśli tak, należy przeczścić przewód lufy;
- 6)** przeczścić rurę gazową za pomocą wycioru z przecieraczem z naoliwioną szmatką lub pakami; jeżeli rura gazowa jest bardzo zabrudzona, należy ją wyczyścić płynem alkalicznym i wytrzeć do sucha;
- 7)** komorę zamkową, zamek i tłok gazowy czyścić szmatką nasączoną płynem alkalicznym, a następnie wytrzeć do sucha;
- 8)** pozostałe części metalowe wytrzeć do sucha szmatką lub pakami; jeśli części metalowe są nadal zabrudzone, trzeba je przeczścić szmatką nasączoną płynem alkalicznym i wytrzeć do sucha;
- 9)** części drewniane wytrzeć suchą szmatką;

- 10)** po wyczyszczeniu nasmarować części karabinka olejem; należy rozpocząć od przewodu lufy i komory nabojoyej, używając do tego wycioru i szczoteczki lub szmatki;
- 11)** pozostałe metalowe części i mechanizmy pokryć cienką warstwą smaru za pomocą naoliwionej szmatki; należy unikać nakładania nadmiernej ilości smaru, gdyż może to powodować zacięcia;
- 12)** nie smarować części drewnianych;
- 13)** po zakończeniu czynności związanych z czyszczeniem i smarowaniem należy złożyć karabinek i sprawdzić poprawność działania broni¹⁸.

¹⁸ 7,62 mm karabinek AKM – opis i użytkowanie, sposoby i zasady strzelania, s. 71–74.

BIBLIOGRAFIA

LITERATURA

Ciepliński A., Woźniak R., *Encyklopedia współczesnej broni palnej (od połowy XIX wieku)*, Wydawnictwo WiS, Warszawa 1994.

Hogg I.V., *Sprzęt wojskowy XXI wieku, amunicja strzelecka, artyleryjska i granaty*, wyd. Bellona, Warszawa 2001.

Kaszczuk M., *Szkolenie strzeleckie*, <https://docplayer.pl/54035892-Modul-5-i-reczna-wyrzutnia-granatów-lzawiacych-rwgl-3.html> [dostęp: 13.07.2020 r.].

Kochanowski S., *Broń strzelecka lat osiemdziesiątych*, Wydawnictwo Min. Obrony, Warszawa 1985.

Ministerstwo Obrony Narodowej – Departament Uzbrojenia, *7,62 mm karabinek AKM – opis i użytkowanie, sposoby i zasady strzelania*, Wyd. Min. Obrony Narodowej.

Myatt F., *Współczesna broń strzelecka*, wyd. Espadon Sp. z o.o., Warszawa 1992.

AKTY PRAWNE

Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 2418).

Decyzja nr 713 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 grudnia 2005 r. w sprawie szkolenia strzeleckiego policjantów (Dz. Urz. KGP z 2006 r. Nr 3, poz. 9, z późn. zm.).